№ 52 (248) Ausgabe A.

HOMAN

Biełaruskaja Wilenskaja časopiś

wychodzić dwa razy ŭ tydzień: u aŭtorki i piatnicy.

Adres redakcii: Wilnia, Wilenskaja 33.
Adres administracii i ekspedycii: M. Stefanskaja 23.

Cena s pierasyłkaj i dastaŭkaj da chaty.

na 1 hod—4 m. 80 fen., na 1/2 hodu—2 m. 40 fen., na 3 miesiacy — 1 m. 20 f., na 1 mies.—40 f.

CENA ABWIESTAK.

Na 4-aj staranie za radok drobnymi literami — 25 fen.; drobnyje abwiestki pa 5 fen. za słowa. Abwiestki ab śmierci — 60 fen. za liniejku drobnym drukam.

№ 528 (24) Hod III. Wilnia. 5 lipnia 1918 h. Cena 5 fen. (3 kap.)

Telehramy.

4 lipnia.

Zachodni teatr.

Front Ruprechta Bawarskaha: Bajewaja čynnaść uzmacawałasia pad wiečar na roznych adrezkach. Naranicy pačaŭsia silny warožy ahoń naabapał Sommy. Paśla tut ŭžniaŭsia piešyje bitwy.

Front niamieckaha Naśledniha: Wostryje miascowyje francuskije ataki na poŭnačy ad En. Na ŭschodzi ad Mulensu-Tuwan worahi adbity kontratakaj na našaj piaredniaj linii. U inšych miascoch ataki ich złomleny pierad našymi zaharadziami. Pry Šato Tjery adbity nowyje nastupleńni worahaŭ.

Front Galwica i Albrechta: Silnyje nastupleńni worahaŭ na ŭschodnim bierazi Maasu adbity. U Elzasie paśla udačnaj operacyi my ŭziali pałonnych.

Lejtenant Ude dajšoŭ swaje 40-oj pabiedy.

BERLIN. Niamieckaja biochimija iznoŭ zrabła wialikaje adkryćcie, zabaspiečywajučaje akanamičnuju niezaležnaść Niamieččyny ad zahranicy. Udałosia dabyć wielmi dobry klej z bakteryj. Hetak niestačy kleju nia budzie.

BERN. Siudy prybyło 200 rumynskich uciekačoŭ, u tym liku člieny liberalnaj partyi, miž imi Bratianu, Take Jonesku i byŭšyje italjanski i francuski pasły ŭ Bukarešcie. Bolšaja čaść uciekačoŭ manicca zadzieržacca ŭ Lucernie. U listapadzie 1916 hodu, na žadańnie anhličan, pierad prychodam niemcaŭ byli zrujnawany studni dziela dabywańnia gazy ŭ rumynskim pramyšlenym okruzi. Na pratesty wydatnych rumynaŭ pałkoŭnik Tomson zajawiŭ, što Anhlija wiernie ŭsie škody, dy što hrošy tut nie majuć nijakaje wahi. Tady pačałosia niščeńnie, padobnaha katoramu parażmieram i biazmysnaści dahetul nie bywało. Adnak, hety krok swaje mety nie dajšoŭ. U studni miesiacy 1917 hodu pad niamieckim kiraŭnictwam pačałasia adbudowa ruin i pračystka zasypanych krynic gazy. Paśla 6 dziennaj raboty była pračyščena pieršaja studnia, jakaja pačała dawać pa 6 tonn gazy ŭ dzień. Da 31 marca było pračyščena ŭžo bolš 30 studzien, jakije dawali ŭ dzień bolš za 20 wahonaŭ gazy. Čysło pračyščenych studzien u kancy 1917 hodu pawialičyłosia da 335, a da 30 krasawika 1918 hodu — 386, katoryje dawali 78% normalnaj pierad wajnoj miery gazy. Hetak užo ciapier Rumynija može poŭnym chodam wykarystać swoj hłaŭny promysieł.

WIENA (W.T.B.). 4·VII. Pawodłuh wiestak s Konstantynopola, učora a 7 h wiečara pamior sułtan.

BUKAREŠT. Rumynski sinod nała žyŭ carkoŭny zabaroń na ruskaha jepiskapa Bessarabii, Anastasija, zatoje, što jon adkazaŭsia być u Rumynskim sinodzie.

HAAGA. Hišpanskaja chwaroba šyrycca i ŭ Londonie. Pasiarod apošniaha tydnia ličba zachwareŭšych pawialičyłasia ŭ 10 razoŭ. U roznych wialikich miastoch Anhlii hetaja chwaroba taksama źjawiłasia. Pramyšlenaść wielmi cierpić ad hetaha. U Bürminhamie dziela hetaha treba było začynić ŭsie teatry i kiniematahrafy. U Mielboro zachwareło bolš 60 tysiač wučniaŭ. U Mančestery 70 wahonaŭ konki nia chodziać padziela chwaroby służby.

BERN. Italjanskaja werf Ansaldo pawialičyła swoj kapitał s 100 miljonaŭ na 500 miljonaŭ lir. Heta robicca dziela kanečnaj patreby stwaryć paśla wajny wialiki italjanski handlowy fłot, kab zrabić italjanski handel niezaležnym ad zahranicy.

CHRYSTYANIJA. Złučenyje Štaty pazwolili budawać karabli mienš 1000 tonn prywatnym ludziom, ale pad warunkam, što henyje karabli mohuć być užyty ŭradam na wajennyje mety.

WIENA. Impierator pryniaŭ u doŭhaj aŭdyencyi byŭšaha ministra zahraničnych spraŭ hrafa Černina.

> Redakcyja „Homana“ prosić usie piśmy, rukapisy da druku, karespandencii, hazety i t. p. pasyłać joj **TOLKI** pa adresu: **Wilenskaja wul. 33, kw. 1.**

NIEZALEŽNAJA BIEŁARUŚ.

4 miesiacy pracy.

20 červienia minuli čatyry miesiacy pracy Narodnaha Sekretaryatu Biełaruskaj Narodnaj Respubliki, katory pracuje ad pačatku ŭ niažmiennym składzie.

Nowyje biełaruskije škoły.

Jak widać s sprawazdačy narodnaha sekretara praświety, u najbližejšym časie maje być adkryto bahata nowych biełaruskich škoł. Dziela hetaha ŭ lipni—žniŭ i ŭ Miensku majuć być adkryty miesiačnyje kursy dla wučycialoŭ pačatkowych škoł, kab paznajomić ich z biełarusaznaŭstwam i metodykaj jaho. U wosieni majuć być adkryty pastajannyje dwochhadowyje kursy dziela padhatoŭki wučycialoŭ pačatkowych škoł, a takže adna, abo dźwie biełaruskije himnazii. Ciapier pad zahadam miesta jość kala 20 biełaruskich nižejšych školnych kompiektaŭ. U wosieni, zdajecca, pačnuć pracawać biełaruskije wyšejšyje pačatkowyje škoły.

Biełaruskaja ŭradowaja konserwatoryja.

Adkrytaja ŭ krasawiku N. Wiaratam Wyšejšaja Muzykalnaja Škoła ŭ Miensku pierachodzić pad zahad Narodnaha Sekretaryatu i rearhanizujecca ŭ Biełaruskuju Uradowuju Konserwatoryju. Wielmi dobry padbor prafesaroŭ i wializarny napłyŭ wučniaŭ dajuć paruku, što nowaja škoła adyhraje rolu nia tolki wučaščaj, ale i wučonaj ustanowy. Kiraŭnikom Konserwatoryi astaniecca nadalej prafesar Waršaŭskaj Konserwatoryi Žuraŭloŭ. U Konserwatoryi adkrywajecca nowy addzieł — dziela znajomstwa z biełaruskaj pieśniaj, historyjej biełaruskaj kultury i biełaruskim choralnym piejańniem.

Wilnia, 5 lipnia 1918 h.

Da nas dajšła abwiestka staršyni Narodnaha Sekretaryatu Biełaruskaj Narodnaj Respubliki, katoraja zaklikaje kiraŭnikoŭ biełaruskich hramadzkich ustanoŭ, a takže biełarusaŭ, jakije zanimali stanowiščy načalnikaŭ wywiezienych rasiejcami dzieržaŭnych ustanoŭ u Wilenščynie, Hrodzienščynie i Mienščynie, abo byli prafesarami ci wučycielami ŭ rasiejskich škołach, kab adhuknulisia i prysłali ab sabie wiestki, kali chočuć pracawać u swajoj Baćkaŭščynie. Abwiestka henaja prymušaje wielmi surjozna padumać ab sprawie našaha dzieržaŭnaha budoŭnictwa. Arhanizacyja biełaruskaje ŭłaści pa ŭsiej staranie, utwareńnie spraŭnaj administracyjnaj mašyny, katoraja akuratna prawodziła-by ŭ žyćcio zahady wyšejšych hasudarstwienych ustanoŭ, — heta zadača nialohkaja. Tut patrebny rabočyja ruki—dy nawat wielmi mnoha ich. I pierad arhanizatarami Biełaruskaha hasudarstwa paŭstaje pytańnie ab padbory adpawiednych ludziej.

Biazsporna, Biełaruski narod maje i može dać takich ludziej, kolki treba: kińcie wokam pa ŭsiej Rasiei, i ŭ najdalejšych kutoch wy sustrenicie na administracyjnych stanowiščach emihrantaŭ z Biełarusi. U ich rodnym kraju panawali dahetul čužyncy, i zapraŭdnym synom Biełarusi prychodziłosia dziela chleba wybiracca ŭpročki i rabić dla čužych: doma im miesca nie chapało... I tam, u čužynie, mnoha ich zabywało ab swajoj Baćkaŭščynie i swaim narodzie, zabywało rodnuju mowu biełaruskuju, a dzieci ich, uzrastajučy miž čužym narodam, uzhadowywalisia ŭ čužoj nam kultury, ŭ čužym dla našaha kraju duchu. Woś-že ciapier, kali celyje hramady našych wolnych ci niawolnych emihrantaŭ buduć waročacca da rodnych kutoŭ, treba z wialikaj asciarožnasciu rabic miž imi wybar, dajučy im adkaznyje stanowiščy: treba ścierahčysia ludziej, jakije, budučy pa pašpartu biełarusami mahli-by akazacca worahami našaha narodu i niezaležnaści Biełarusi.

Jašče pad maskalami ŭ sercy našaj ziamli byli zawialisia niahodniki, katoryje, budučy kość s kości i kroŭ s krywi biełarusami pad imiem biełaruščyny prawodzili ŭ našy wioski maskoŭščynu. Usim pamiatny imiony Kawaluka, Sałaniewiča i celaha ściahu zdrajcaŭ narodu Biełaruskaha, dziela hrošy zapradawaŭšych swaich bratoŭ u wiečnuju niawolu maskalom. Hetkije «dziejačy» nie źwialisia: jany i ciapier z dzikaj nienawiściu kidajucca proci ŭsiaho biełaruskaha, choć ciapier, jak čutno, jany „čornasocienski“ štandar zamianili na «čyrwonasocienski»...

Proci takich i hetym padobnych «dziejačoŭ» my i pieraściaerahajem naš małady biełaruski ŭrad.

Caveant consules!...

Uschod, ci Zachod?

Užo samaje hieohrafičnaje pałažeńnie Biełarusi było pryčynaj našaha ciahacieńnia na Zachod i da Bałtyckaha mora ad najdaŭniejšych časoŭ. Niekali hłaŭnaj tarhowaj darohaj byli reki, a jany jak-raz pływuć ad nas pierewažna da Bałtyckaha mora (Nioman, Dźwina), dy tolki Dniapro, prarezywajučy našu ziamlu, ciače na pałudzień i razam s Bałtyckaj systemaj ad wiakoŭ stanawiŭ tarhowuju darohu „z Warahaŭ u Hreki“. Ciahacieńnie da Zachodu i da mora, jakoje adkrywało wolny dostup da jaho, było hetkaje silnaje, što biełarusy ŭ swaim dzieržaŭnym budoŭnictwie byli prymušeny šukać najciaśniejšaj jednaści z litwinami, jakije zanimali abšar, praz katory jšli našy hłaŭnyje tarhowyje darohi.

Dyj u boiš blizkije da nas časy znosiny s Zachodam nie spynialisia. Jany daloka wyjšli za miežy tolki tarhowych spraŭ i pierajšli na hrunt nawuki i, naahuł, duchowaha žyćcia. Wialikije pierewaroty ŭ dumkach Zachodu na miažy siarednich i nowych wiakoŭ znachodzili ŭ nas žywyje adhałoski. Suświetnyje adkryćci zachodniaje Eŭropy pryswoiwalisia biełarusami wielmi skora, i my drukawali pieršuju biełaruskuju Bibliju ŭ 1517 hadu — cieraz 67 hadoŭ paśla taho, jak Gutenberh wydumaŭ ruchomyje drukarskije litery. A wińjetki i zahałoŭnyje litery, jakimi Skaryna drukawaŭ biełaruskuju Bibliju, byli ŭžyty paśla da drukawańnia Biblii Lutera, i heta pakazywaje, jakije ŭsiestaronnije znosiny mieli my s Zachodam.

Uchodziačy ŭ sferu zachodnia-eŭropejskaha žyćcia, kraj naš u swaim razwićci zaŭsiody byŭ bližej da Zachodu, chacia na Ŭschodzi žyŭ mo' blizšy nam pa mowie narod — wialikarusy. Naśledkam hetaha było toje, što i budowa našaha hramadzianstwa, i palityčny ład, i ekonomičnyje adnosiny na Biełaruskaj ziamli rezka rožnilisia ad układu ŭsiaho wialikaruskaha žyćcia.

Uhledajučysia na našy ekonomičnyje adnosiny, my možem i ciapier wykryć u nas wielmi jarkije asobiennaści, jakije rezka raздzielajuć Biełaruś i Maskoŭščynu. Samo saboj, heta nie datyčecca fabryčnaje pramyšlenaści ŭ nas i ŭ Wialikarasiei, bo jana na ŭsim świeci raźwiwajecca na adnalkowych asnowach i ŭ adnalkowych formach. My haworym tut ab ziamielnych adnosinach, ab sielskaj haspadarcy: pad toj čas, jak u Maskoŭščynie panuje supolnaje ŭładańnie ziamloj usiej hramadoj—«obščynaj», a dzieła roŭnaha padziełu «obščynnaj» ziamli miž usimi haspadarami wioski adbywajucca peryadyčnyje «pieradziely», rujnujučyje nałaďženuju na kožnaj dzieli haspadarku, — u Biełarusi, jak i pa ŭsiej Eŭropie, ziamielny nadzieł stanowić asabistuju ŭłasnaść kožnaha haspadara. I tolki nienarmalnyje warunki, ŭ jakich byŭ pastaŭlen naš kraj maskalami, tamawali raźwićcie našaj sielanskaj haspadarki ŭ ahulna-eŭrapejskim kirunku.

Świadomaje biełaruskaje hramadzianstwa znamianita razumieło tuju roźnicu ŭ ahulnym układzie žyćcia Biełarusi i Maskoŭščyny, jakaja prymušała i prymušaje naš kraj ciahnucca na Zachod. Ideja nacyanalnaha adradžeńnia biełarusaŭ ad samaha pačatku sučasnaha biełaruskaha ruchu złučałasia z idejei dzieržaŭnaha i ekonomičnaha wyzwaleńnia ad maskoŭskaha panawańnia, bo tolki pry dzieržaŭnaj niezależnaści može być hutarka ab prawilnaj raźwiazcy piakučych ekonomičnych pytańniaŭ, a ŭ pieršy čarod — ziamielnaje sprawy. Heta najbolš jarka wyjawiłosia ŭ prahramie i 15-hadowaj pracy kiraŭničaj biełaruskaj palityčnaj arhanizacyi — «Biełaruskaj Socyalistyčnaj Hramady», założenaj u 1903 hadu.

«Hramada» arhanizawałasia pad toj čas, jak pa ŭsiej Rasiei hramadzkije i palityčnyje dziejačy łamali sabie hałowy nad raźwiazkaj ziamielnaha pytańnia. Pry hetym pahlady razdzialilisia na dwa hałoŭnyje kirunki: socyał rewalucyaniery, uwažajučy wialikaruskuju «obščynu» „za pačatak socyalistyčnaha ładu, uwodzili hety pieražytak fiskalnaj systemy maskoŭskich caroŭ u asnowu swaje ziamielnaje prahramy i damahalisia tak-zwanaj «socyalizacyi» ziamli,—značyć, addačy ŭsich prywatnych, kazionnych, carskich, duchoŭnych i inšych ziamiel «obščynam» dzieła supolnaha ŭładańnia s peryadyčnymi „pieradziełami"; naadwarot, socyał-demakraty ličyli patrebnym źniščyć „obščynu", jak tamu dzieła prawilnaha raźwićcia ziamielnych adnosin, i ŭważali, što ziamli sielanam treba dadać („pryrezki") na hruncie nadziełu paadzinokich ziemlarobaŭ (na ŭłasnaść), a dalejšy chod raźwićcia wioski pojdzie tady ŭ kirunku nowaj koncentracyi ziamielnaje ŭłasnaści i proletaryzacyi sielanstwa, što dawiadzie ŭ kancy da takoha-ž pałažeńnia na ziamli, jakoje panuje ŭ pramyšlenaści. Woś-že, „Biełaruskaja Socyalistyčnaja Hramada" akazałasia roŭna dalokaj ad abiedźwych wajujučych miž saboj rasiejskich partyj.

„Hramada" asnowywała swaju prahramu na tym, što ewalucyja ziamielnych adnosin u Biełarusi pawinna być padobna da ewalucyi na Zachodzi. Sielskaja haspadarka pawinna być nałaďžena tak, kab jana mahła dawać čym-bolš praduktaŭ. „Hramada" ŭważała, što wytworčaść drobnych haspadarak može być nia mienšaj, čym u wialikich, pry wiadomych warunkach (dastatačnych raźmierach, padniaćci ahulnaj i sielska-haspadarskaj kultury, pomačy hasudarstwa, dastupnym kredycie, arhanizacyi zbytu i t. d.), — i nielha padchodzić da raźwiazki ziamielnaje sprawy z dumkaj ab tym, što drobnaja haspadarka pawinna sčeznuć. Z druhoha boku, „Hramada" nie dapuskała i dumki ab „socyalizacyi" ziamli pa prahramie socyał-rewalucyanieraŭ. „Hramada" damahałasia, kab usie prywatnyje, kazionnyje, carskije i inšyje ziemli byli abjaŭleny za nacyanalnaje mieńnie Biełarusi i kab z utworenaha hetak nacyanalnaha fundušu krajowaja ŭłaść mahła čerpać patrebnuju ziamlu dzieła rearhanizacyi drobnych sielanskich haspadarak u racyanalna nałaďženyje fermy. Takaja ziamielnaja reforma dzieła swajho prawiadzieńnia wymahaje dawoli doŭhaha času i wialikaj pracy dy koštaŭ; pry hetym jana nie raźbiwaje istnujučych racyanalnych wialikšych haspadarak što mieło b wielmi ciažkije naśledztwy, dla ŭsiaho kraju, a likwiduje ich u mieru patreby i na akuratna ŭstanoŭlenych prawadaŭčaj ułaściu asnowach*). Ziamielnaja renta hetak sama nacyanalizujecca.

Hetkaje stanowišče kiraŭničaj biełaruskaj partyi, jakaja pałažyła fundamet usiamu hasudarstwienamu budoŭnictwu niezaležnaj Biełarusi, rezka addzialiło jaje ad usiaje bolšewickaje Rasiei, — dy razam s tym jano najlepš charakteryzuje toj kirunak, u jakim idzie ekonomičnaje razwiccie Biełarusi, —kirunak, jaki prymušaje ŭhiedacca na naš kraj nie jak na častku Uschodu, a jak na kraj, stanowiačyj pa swajoj budowie i swajmu duchu samuju ŭschodniuju akrainu Zachodniaje Eŭropy.

J. Mieleška

*) Cikawa adznačyć, što u Biełarusi u časie rewalucyi 1905 6 h. h. wiedzienyje B. S. Hramadoj sielanskije masy zusim nie pajšli za prykładam Maskoŭščyny: prypadkau razhromu panskich dwaroŭ u Biełarusi my blizka zusim nie znali (dwatry na uwieś kraj).

Bolšewickaja Rasieja.

Ziamielnaja sprawa.

(Hladzi «Homan» № 51).

Realnymi punktami bolšewickaj palityki, katorymi jany «kupili» sielanstwa była nacyanalizacyja ziamli. Nacyanalizacyja ziamli ŭ teoryi mieła dać ziamlu ŭ ruki tym, chto na joj pracuje i chto na joj choče pracawać. Pahladziom u jakuju formu wyliłosia hetaje demakratyčnaje žadańnie? Jak wiedama ziemla ŭ rukach kacapskaha mužyka jość u formie «obščyny» h. zn. usia ziemla wioski naležyć da ŭsiaje wioski, i kožnyje try hady ziemla dzielicca na kožnuju dušu. Ludzi swaju try hady ŭrablanuju ziamlu addajuć, a dastajuć niejdzie ŭ druhim miescy. Hetym sposabam dabiwalisia da roŭnaści, da taho, kab nikomu kryŭdy nie było. Nacyanalizacyja ziamli ŭ swajej istocie jość hetaja samaja «obščyna" pawialičenaja da hasudarstwienaj miery. Kali pryhledzicca da hetaha paradku, to možem adrazu skazać, što niwodnaja dobraja haspadarka, jak jaje razumieje ŭ nas kožny sielanin, u takich abstawinach niemahčyma. Haspadarka ŭ kacapskaj „obščynie" — heta nie haspadarka, a wiečnaje hrabiežstwa ziamli. Sielanin dastaje swoj nadzieł na try hady, wysmakče jaje i

---

Franciśk Olechnowič.

Na Antokali

pjesa ŭ 3 aktach sa śpiewami i tancami.

(Hladzi «Homan» № 50.)

A r o n.

Što: sam nia wiedaju! — Taki bahaty pan— i «sam nia wiedaju».— Uch! Jakaja heta pryjemnaja reč: siadzicio wy sabie na łožku, abo na kanapie, hramafon wam: ła-ła-ła... (piaje).

M i c h a l i n a.

A što-ž heta naš pan Aron tak raśpiejaŭsia? Chadzi da stała!

A r o n.

Pani Wincentowa! Ja kažu, što pan Ihnat patrabuje kupić hramafon! Taki wialiki pan, — i kab nia mieŭ hramafona. Kožny wialiki pan maje hramafon!

Z o ś k a (ŭciešyŭšysia).

Ach, hramafon! A noty wy majecie?

A r o n.

Usio maju: i Wialcewu maju, i Battistini maju, i Karuzo maju... — wo, katałoh!... (wyciahiwaje s kišani knižku-katałoh).

M i c h a l i n a.

I padumać tolki, da čaho heta rozum ludzki dachodzie: mašyna — i piaje.

A r o n.

I piaje, i hraje! Ja maju adzin taki, što cełyje opery jhraje!

W i n c e n t.

A što-ž hramafon — dobraja reč!

I h n a t (da Arona).

Ale ja wam ciapier hrošy nie dam. Jak dastanu spadčynu, ŭsio zapłaču adrazu.

A r o n.

Tak jašče lapiej budzie.

W i n c e n t (bladzie pad šafu).

M i c h a l i n a (da Wincentaha).

Nie šukaj, nie šukaj! bolej nima!

W i n c e n t. (pakazywajučy na stoł)

Kali hetaja ŭžo pustaja...

M i c h a l i n a (da Zośki).

Zosiečka! U kuchni, u šafe jość butelka harełki i para butelak piwa. Pryniasi!

Z o s i a.

(idzie i chutka waročajecca).

A n u f r y.

Nie pani Wincentowa, hodzie ŭžo!

W i n c e n t.

Nie kažy, Anufry! mała!

Zjawa 19.

T y j e - ž i A n t o n i c h a.

A n t o n i c h a (ŭbiehaje).

Što ja čuła?! Ciž heta praŭda?

M i c h a l i n a.

A skul-že wy wiedajecie, pani Antonicha?

A n t o n i c h a.

A Macieicha mnie kazała...

A n u f r y.

A što? Ci ja nie kazaŭ, što jana ŭžo biehaje pa Antokali i ŭsim raskazywaje...

M i c h a l i n a.

Nichaj sabie!... Kab tolki błahoha nie brechała!

A n t o n i c h a (da Zośki).

Zosiečka, katočak! Winšuju ciabie! (całuje Zośku).

Zjawa 20.

T y j e - ž i J a n o w a j a (ŭbiehaje).

Uch, jak umaryłasia, latučy da was!... och kresła!... (siadaje). Nia ŭžo-ž heta praŭda?! Nie, skažecie! Macieicha, musić, nabrechała?

W i n c e n t.

Usio praŭda, pani Janowa!... i prosim da kampanii...

J a n o w a j a.

Woś radaść!... Nu, zyču wam usiaho najlepšaha!... (biare čarku, katoruju joj naliŭ Wincent). Na zdaroŭje!...

(U časie apošniaj źjawy ŭchodziać roznyje typy s pradmieścia. Kabiety całujucca z Michalinaj i Zośkaj, mužčyny z Ihnatam i Wincentym).

A n t o n i c h a.

(na pieršym planie sceny, da Anufraha).

I skažecie, pan Anufar, na što hetym durniam hetulki hrošy?! Jany-ž nia buduć wiedać, što z imi rabić!...

A n u f r y.

Ech, paniečka!... Hiesprawiadliwaść Boskaja —dy tolki!

A n t o n i c h a,

Kab nam s panam Anufaram henyje hrošy, ha? My-by lapiej patrapili z ich skarystać!...

A n u f r y.

O, wiedama!... Patrapili-b!...

A d z i n z h a ś c i e j.

(kryčyć s čarkaj u ruce).

Za zdaroŭje maładoj pary!...

U s i e.

Na zdaroŭje!... Na ščaście!...

(Hości abstupajuć Ihnata i Zośku. Zośku kabiety całujuć, a mužčyny padkidywajuć Ihnata ŭ haru. Wincent užo zusim pjany i lezie caławacca z usimi. Zwiniać butelki i čarki, Čuwać stuk pierawiernienaha kresła. Uchodziać usio nowyje ludzi. Usie piajuć):

Nichaj žywie! nichaj žywie!...

Zawiesa začyniajecca.

(*Dalej budzie*).

kinie. Usia haspadarka kacapskaha sielanina prytarnawałasia da takoha razbojnickaha smakrańnia ziamli. Żywioł jon tak, jak nie chawaje. Dosić skazać, što hod tamu jašče nazad pry pierapisi adnaje s samych uradžajnych paŭdniowa-kacapskich hubernjaŭ — Arloŭskaj, u 12 pawietach usiaho było 300 tysiač hałoŭ rahataje žywioły. Heta značyć na wializarny pawiet 25 tysiač. A heta-ž kraj nie začepleny wajnoj! Kali-ž my ŭspomnim našy haspadarki dawajennyje, to ŭ nas adna wołaść mieła jašče bolej žywioły, čymsia ŭ kacapaŭ cały pawiet. Świniej tak jak niema, taksama i awiečak, značyć niema i hnoju, dyj toj hnoj, katory jošć, marnujecca darma, abo wywozicca na raku, na lod, kab wiesnawaja pawodka jaho paniesła, abo na darohi, a to sušycca i palicca ŭ piečy. U takoj, naprykład, Pienzienskaj hub. bierahi raki Sury—heta adzin pierahniŭšy hnoj. A ŭ hetuju samuju Pienzienskuju huberniu pryjechaŭšyje niamieckije arendatary, płaciać mužykom 5—10 kapiejak za woz hnoju, wywiezienaha na ich pole, i zatoje pole ŭ ich rodzić. Druhoje heta wyraba pola. Z nas śmiajucca, što my robim pole sachoj. Centralnaja ziemiarobnaja Rasieja sachi najboĺš nie znaje: jana honicca najboĺš za płuhom dwoch-troch-čatyrochlemiešnym, takim, jakim u nas pryhorywajuć kaniušyńniśče, abo aržyšče. Biady mała, što jon biare płycieńkuju skibku, aby šyraka brać, aby sparniej išla rabota. Apriača hetkaha płuha jošč jašče ŭ jaho barana, najboĺš drewlanaja. U nas aržyšče ździaruć, u nas na zimu zabaruć hłybaka, z własny zabaranujuć, pasiejuć jarynu, a tam, kolki mnie prychodziłosia bačyć jak letašnaje aržyšče zimuje nie zaharana, a własnoj prosia ŭ aržyšče siejuć awios, henym płuhom zaharuć jaho płycieńka, dyj hodzie, i niema dziwa, što, paśla takoj wyraby ziamli, rodzicca boĺš pyrniku i świrepki jak aŭsu. Bulby Rasieja tak jak nie sadzić, dyj toje, što pasadzić pry hetkaj wyrabie, kali zbiaruć jaje pudoŭ 400 z dziesiaciny, to ŭžo kryčać „hura“. Kaniušyny ziemiarobnyje kacapskije huberni taksama mała znajuć. Adnym słowam haspadarka sielanina i ŭwieś skład jaho dumki — heta haspadarka čeławieka, u katoraha było ziamli nia tolki dawoli, ale i z liškam, katory, wysmaktaŭšy swaju ziamlu, išoŭ šukać sabie nowaj jašče bahaciejšaj ziamli. Historyčnaje raźwićcie Maskoŭskaha hasudarstwa, katoraje pierlosia na ŭchod— heta hetaja samaja psycholohija, ale ŭžo ŭ miery hasudarstwienaj. Jakije byli rezultaty hetakaj haspadarki? A rezultaty byli takije, što Eŭropejskaja Rasieja biaz Polščy za piacilećcie 1908 - 12 hodu dała z dziesiaciny ŭ hod 42 pudy žyta abo 48 pudoŭ pšanicy i heta z Ukrainaj. Na stydi na soram Rasiei heta najniżejšy ŭ świecie ŭradžaj z dziesiaciny. Ale heta-ž uradžaj ulićajučy tudy Ukrainu, Biełaruś, Bałtycki użbierež. A kolki-ž astajecca tady na pradziwaju Maskoŭščynu? Dy jašče, kali pryhledzicca da ŭradžaju Rasiei pawodle huberniaŭ z hodu na hod, to my ŭbačym, što ŭ kacapskich huberniach uradžaj to padymajecca, to padaje „jak Boh dašć“, ale, ahulna kažučy, nie padymajecca. U Polščy, u Biełarusi, na Bałtyckim užbieržy ŭradžaj z hodu na hod to padaje, to padymajecca nia tolki «jak dašć Boh», ale jak i zachočuć ludzi, ahulna kažučy, uradžaj z dziesiaciny padymajecca. Hrabieżskaja haspadarka kacapskaha sielanina robić toje, što jon maje dla pradažy tolki zbožže i siena, tady jak naš sielanin pradaje ŭsiakuju žywiołu i produkty ad žywioły (masła, syry, miasa, jajcy). Naš sielanin, apracza zbožža, maje na jadu bulbu, maje małako, maje słaninu, haroch, harodninu. U nas nieŭradžaj zbožža heta jašče nia hoład, — dla maskoŭskaha mužyka heta hoład. Woś čamu našaha mužyka kažnie nikoli nie prychodziłosia karmić, a swaich raz u 2-3 hady prychodziłosia karmić nia tut, to tam.

Nia syty ad swaje haspadarki, kacapski mužyk šukaŭ chleba albo pawialičywajučy haspadarku arendaj, albo pradajučy ŭ staranu swaju pracu. A jak ziemla na jaho dušu ŭsio rodna nadzielałasia, žywioły niema, budynkaŭ niema, dyk i celymi wioskami mužčyny wychodziłuć na ŭsiakije raboty: na mularku, na ciasioŭku, na fabryki na rybałoŭstwa, u kapačeli. U chaci, astajecca baba z dziaćmi; jana i robić haspadarku. Heta, tak zwany, «отхожій промыселъ». Wiarnuŭšysia na zimu damoŭ mužčyny znajchodziać kwateru, kryšku chleba, pryniasuć s saboj hrošy i tak dakidajucca da najbližejšaha sezonu. Rezultat takoj raboty, što mužyk pierastaje być dobrym haspadarom i nia robicca dobrym rabotnikam, robicca z jaho łatun, niepasieda, katory nidzie miesca nie sahreje.

Tut u imia praŭdy treba skazać, što chacia Stałypin i dobra daŭsia nam u znaki, ale ŭsia jaho reforma skasawańnie „obščyny“ mieła wialikaje značeńnie dla Maskoŭščyny, i mahła by wyratawać hasudarstwiennuju haspadarku Rasiei, jak heta pryznajuć zahraničnyje specyalisty ŭ ahrarnych (ziamielnych) sprawach. Ale na nieščaście Rasiei, sama pa sabie razumnaja reforma prawodziłasia dla ŭsich nieprawisnym čeławiekam i nienawiść čeławieka pieranosiłasia i na jaho rabotu.

Choć u teoryi «obščyna» dawała najwyšejšuju sprawiadliwaść i roŭnaść na praktycy ščaścia i chleba jana ludziom nie dała. Bo jošć dźwie sprawiadliwaści, dwa sposaby raŭnawać ludziej. Kali, prymieram kažučy, u majho brata wajennaja nawalnica spaliła chatu i ŭsio i jamu prychodzicca žyć u jamie, a ja žywu ŭ cioplaj chaci, to sprawiadliwa budzie i roŭnyje my budziem z bratam i tady, kali abodwa siadziem u jamu i tady, kali abodwa siadziem u chatach, i choć i trudniej bratu pabudawać nowuju chatu, to ŭsio-ž-taki lapiej budzie bratu, kali my abodwa siadziem u chatach.

„Sabataźnik“.

(Dalej budzie).

U Wilni i wakolicach.

× **Ab wypłacie daŭhoŭ.** S pryčyny silnaha upadku kursu rasiejskaha rubla Hłaŭnakamandujučyj na Ŭschodzie wydaŭ zahad, pawodluh katoraha starych daŭhoŭ, zroblenych rasiejskimi rublami, nielha spahaniać u „niameckich“ rubloch pa ciapierašniamu kursu. Hetkije daŭhi pawinny z abapolnaj zhody wypłačwacca taksama ŭ rasiejskich rubloch, abo ŭ niamieckich rubloch, tolki pa zhodliwa ŭstanoŭlenamu kursu, abo, kali nielha dajści zhody, wypłata hetkich daŭhoŭ adkładajecca na nieaznačeny čas.

× **Hałoŭščyna.** Stadthaŭptmann napaminaje, što treba nie adkładajučy płacić trejciuju častku hałoŭščyny za hety hod i ŭsie niadoimki za pieršaje paŭhodu 1918 h. i za minułyje hady 1916 i 1917. Paśla 20 lipnia proci niezapłaciŭšych budzie ŭžyta prynuka. Prośby ab pamienšeńni abo zwalnieńni ad hałoŭnaha padatku nie spyniajuć chodu sprawy.

× **Temperatura.** Najwyšejšaja i najniżejšaja temperatura za apošnije dni była (pawodluh Celsija):

	najwyš.	najniž.
1—2	+ 25,2°	+ 14,0°
2—3	+ 30,2°	+ 15,8°
3—4	+ 28,5°	+ 17,7°

Z USIAHO KRAJU.

Z mienskaha žyćcia.

= Sprawa biełaruskaha teatru ciapier stała tutaka na dobrym hruncie. Narodny Sekretaryat zaćwiardziŭ dyrekcyju biełaruskaha ŭradowaha teatru, złoženuju s troch asob, a także stanowiśče artystyčnaha kiraŭnika i skład dramatyčnaje drużyny.

Siudy pryjechaŭ hetymi dniami wiadomy biełaruski dramatyčny aŭtar i artysta, F. Olechnowič, kirawaŭšyj usiej teatralnaj rabotaj u Wilni. Z jaho učaściam i pad jaho kiraŭnictwam majuć być pastaŭleny na mienskaj scenie jaho sceničnyje twory.

P. Olechnowič sustreŭ u Miensku wielmi haračy pryjom.

HORADNIA. Damaŭłaśnik Ber Kwintoŭski, s Tatarskaje wulicy, napaŭ swajho kwateranta pjanym i prymusiŭ jaho padpisać niekarysnuju dla apošniaha arendnuju ŭmowu. Kwintoŭskaha aryštawali.

TELŠY. Na tutejšym litoŭskim dabračynnym wiečary na karyść biednych čysty zbor dajšoŭ 743 rub.

LIBAWA. Hłaŭnakamandujučyj na Uschodzie pryjechaŭ siudy dzieła ahladu portu i miesta.

PINKIENHOF. U časie nawalnicy ŭ tutejšym lesie wyrwany s kornłem abo pałamany 4.000 hrubych dreŭ.

RYHA. Na 4 lipnia tut naznačen liflandzki šlachecki źjezd.

TUKKUM. Palicyja areštawała wiarnuŭšahasia rasiejskaha sałdata, katory kamandawaŭ bandaj razbojnikaŭ, rabawaŭšych u Tukkumskim pawiecie.

Ukraina.

Adozwa.

Kulturna-praświetnaja sekcyja „Biełaruskaje nacyanalnaje arhanizacyi na Ukrainie“ wypuściła hetakuju adozwu: «Syny Biełarusi! U ciažki i historyčny moment žyćcia našaje Baćkaŭščyny Biełarusi i mnohapakutnaha Biełaruskaha narodu, u čas, kali mnohije z was, raskinutyje na suświetnym abšary dziakujučy sučasnym padziejam, apynulisia siarod ciemry na rostańni daroh, — hołasna klićem was da świetu, na šlach wolnaha žyćcia.

Usich was, kamu ŭžo adno imia Biełaruś hawore ab niečym rodnym, — choć mo i zabytym, zakinienym u samy hłuchi kutok wašaj pamiaci, — usich, chto spaznaŭ i chto choče spaznać, što tolki sam Biełaruski Narod može budawać swaju dolu, klićem da pracy pa adbudowie swajho nacyanalnaha narodnaha ščaścia.

Padchodzić apošniaja i samaja strašennaja časina, kali wyrašajecca dola Biełarusi i jaje wiekami ciarpieŭšaha rabstwa, Biełaruskaha narodu, kali my, biełarusy, pawinny skazać na ŭwieś świet, što my žywiom.

Dyk hurtujciesia-ž, biełarusy, idziecie na świetły šlach nacyanalnaha złučeńnia! Paznawajcie swaju rodnuju historyju, bahaćcie i krasu swaje Baćkaŭščyny, swaju minuŭščynu, swaju literaturu, swoj praŭdziwy sławianski charaktar, swaju dolu, swajo ščaście, kab prakanacca ŭ tym, što nie biadniejšyje my i nia horšyje ad inšych, što žyła, žywie i budzie žyć naša Wolnaja Biełaruś.

Usie, chto čuje ŭ sabie choć jakuju-niebudź siłu i zdolnaść da hramadzianskaje i kulturnaje pracy, s pieršaj mahčymaściu ciahniecieśa na rodnyje paletki, kab tam pałažyć swaju cahlinu na narodny budynak.

Braty! Usie, chto ličyć sabie synam Biełarusi, abudźjajcie biełaruskuju nacyanalnuju świadomaść, šyrcie i padymajcie nacyanalnuju kulturu, kab pryniešci ŭ ahulnačeławieckuju skarbnicu swoj biełaruski dar.

Pamiatajcie, što ŭ złučeńni siła i što tolki złučenym nacyanalna nie strašny nam nijakije warožyje zachody i, rana ci pozna, my wykujem ščaście i dolu swaju.

Nazad pawarotu nima, daroha adkryta napierad.

Pamiatajcie-ž, Braty Biełarusy, što tolki na ŭłasnyje siły treba ličyć i tolki ŭłasnymi siłami možna budawać sabie Dom—Baćkaŭščynu.

Da pracy, da nacyanalnaha samapaznańnia klićem usich, Syny Biełarusi, kab u tuju historyčnuju časinu jakaja nadyjdzie nieŭzabawie, mahli my adważna, ščyra, poŭnyje i peŭnyje sił skazać:

„Zanimaj, Biełaruś maładaja maja,
Swoj pačesny pasad miž sławianami“

Nowaja biełaruskaja hazeta.

20 maja 1918 hodu ŭ Kijewi pačała wychodzić nowaja hazeta pa biełarusku i pa wialikarusku: „Беларускае Эха“ — pry ŭčaści wydatnych biełaruskich palityčnych sił: A. Burbisa, J. Waronki, O. Dyly, praf. Doŭnar-Zapolskaha, akad. Karskaha, L. Leŭčenka, A. Madzaleŭskaha, A. Smoliča, J. Chlebcewiča, A. Ćwiklewiča i inš. Hazeta wydajecca biełaruskaj kałoniej u Kijewi i jana daje ŭsie wiestki ab budoŭnictwie biełaruskaje dziaržawy i aświetlaje biełaruskaje žyćcio na Ukrainie.

Adres Redakcyi: Kijeŭ, Troickaja wul. (raniej Rylski zaw.) № 4.

KIJEŬ. (W.T.B.). 2.VII. 27 červienia Hetman pryniaŭ delehacyju ukrainskaha ziemskaha źjezdu, katoraja padała jamu memoryał, u katorym haworycca, što kraj niezdawolen ciapierašnim gabinetam i damahajecca naznačeńnia nowaha nacyanalnaha gabinetu i sazywu nacyanalnaha sejmu i dzieržaŭnaj rady.

U ukrainskich uradowych kruhach haworać ab chutkaj źmienie gabinetu.

KIJEŬ. S pryčyny strašennaha wybuchu, źniščyŭšaha časć miesta i pazbawiŭšaha žyćcia wielmi mnoha ludziej, niamiecki pasoł wyskazaŭ Hetmanu spahad niamieckaha Impieratara.

PAŁTAWA. Tut adkrywajecca jurydyčny faktultet.

WIESTKI Z RASIEI.

CIURYCH. Pawodłuh hazetnych wiestak, u Rasiei rady sielan raspuščeny i zamienieny batrackimi radami.

Sawiecki ŭrad apublikawaŭ dekret ab kary śmierciu spekulantaŭ cennymi papierami. Naahuł sawiecki ŭrad iznoŭ uwioŭ usiudy karu śmierci.

Braty Čerep-Spirydowičy, wyjšaŭšyje s Čornahoryi i ihraŭšyje pierad wajnoj u rasiejskich sławianafilskich kruhoch wydatnuju rolu, rasstrelany.

PIECIARBURH. Pry wybaru rabotnikaŭ i čyrwona-hwardziejcaŭ u sawiety wybrany 308 komunistaŭ, 34 lewyje socyal rewalucyaniery, 1 mienšewik i 1 prawy socyał rewalucyanier.

«Izwiestija» źwiertajucca s pryzywam da prychilnikaŭ bolšewikoŭ padzierżywać urad u baraćbie s kontrrewalucyjej. Wykryty nici planu byŭšych sajuźnikaŭ Rasiei ściahnuć jaje iznoŭ u wajnu i dabicca kadeckaj kontrrewalucyi.

PIECIARBURH. Haława čecha-sławackaha wojska, Rožyčka, ciažka ranien niewiadomym čeławiekam u hrudzi na wulicy.

B. rasiejski wajenny minister Suchomlinow pastupiŭ u čyrwonuju hwardyju.

LONDON. Siemja Ramanawych pierawieziena ŭ Kotielnič, Wiackaj huberni.

MASKWA. Pasły sajuźnikaŭ na pratest rasiejskaj noty proci zaniaćcia ich wojskam Murmanskaha ŭzbiarežža adkazali notaj, u katoraj haworycca, što zaniaćcie henaje—dačasnaje i maje na mecí zaščytu złoženych tam wajennych materyałaŭ sajuźnikaŭ. Francuski pasoł Nulan pryjechaŭ z Wałohdy ŭ Maskwu dzieła pierehaworaŭ u sprawie zaniaćcia sajuźnikami Archangielska.

NJU-JORK. U Władywastoku iznoŭ zyjšli na bierah anhlickije marskije wojski.

LONDON (Reŭter). 2.VII. U nižniaj pałacie Bonar Loŭ zajawiŭ:

„My majem asnowu dumać, što rasiejskije matrosy čornamorskaha fłotu, nia choĉučy addać swaje karabli niemcam, zatapili inšyje s pamiž ich. Adnak niema sporki, što značnaja časć čornamorskaha fłotu papała ŭ niamieckije ruki“.

MASKWA. Narodny kamisar zahraničnych spraŭ apawieščaje ŭ hazetach, što rasiejski čornamorski fłot wiarnuŭsia ŭ Siewastopal s tej umowaj, što Niamieččyna nia budzie karystacca im u hetaj wajnie i paśla mira wiernie jaho Rasiei.

KIJEU. «Кіевск. Мысль» nakazywaje, što s pryčyny wydačy Rasiejej čornamorskaha fłotu niemcam sajužniki maniacca čynna wystupić u Sibiry, na Murmanie i ŭ Arhangielsku. Sawiecki ŭrad bytcym-to manicca ŭ takim zdareńni žwiarnucca ab pomač da Niamieččyny.

Z usiaho świetu.

BERN (W.T.B.). 1.VII. Wiestka, što anhlicki ŭrad pastanawiŭ adračysia ad swajho planu zawiaści ŭ Irlandyi samaŭpraŭleńnie, wyzwała wialikaje niezdawolstwa ŭ Ameryce, i tam šmat dzie pačalisia zbory hrošy na karyść irlandzkich partyj.

BERLIN. Miž Niamieččynaj i Finlandyjej padpisana ekonomičnaja umowa

TELEHRAMY

Niamieckije apawieščeńni

2.VII. Zachodni teatr.

Front Ruprechta Bawarskaha: Šmat dzie na froncie silny ahoń. Raźwiedačnyje nastupleńni worahaŭ adbity.

Front niamieckaha Naślednika: Na zachodzi ad Uaz i na poŭdni ad En— ažyŭlenyje raźwiedki. Na ŭschodzi ad Urk i na zachodzi ad Šato-Tjery adbity miascowyje ataki worahaŭ.

Lejtenant Ude dajšoŭ swaich 37 i 38 pabied.

3.VII. **Zachodni teatr.**

Front Ruprechta Bawarskaha: Udačnyje raźwiedki. Silnyje nastupleńni anhličan pry Meri Mueńwil adbity. U miescowych bitwach pry Alber my ŭziali pałonnych.

Front niamieckaha Naślednika: Na poŭnačy ad En siahońnia naranicy ŭźnialisia miascowyje bitwy. Miž En i Marn ažywiłasia čynnaść worahaŭ. Pry St. Pjer-Egl i na zachodzi ad Šato-Tjeri adbity warožyje nastupleńni.

S-pamiž 9 samalotaŭ adnej amerykanskaj latučaj eskadry my źbili 4. Lejtenant Ude dajš ŭ swaje 39 pabiedy.

Kala wajny

WIENA. 1 i VIII. *Uradowa*. Na poŭdni ad Asjago iznoŭ uźnialisia wostryje bitwy. S pryčyny taho, što Kol dal Rosso i Monte di Wol Bella možna było ŭdzieržać tolki z wialikimi achwiarami, — našy wojski ŭziaty adtul na hłaŭnyje pazycyi ŭ lesie Stenfle.

WIENA (W.T.B.). 3.VIII. Paśla silnaha artyleryjskaha ahniu, katory šmat dzie dachodziŭ siły barabannaha, warožaja piachota pačała šturm. U krywawych bitwach, trywaŭšych uwieś dzień, worahi nidzie nie zdaleli dajšci ŭdačy. Tolki pry Sijeza Nuowa jany nieznačna pasunulisia ŭpiarod. Pry Cenzonie italjanskaja sproba pierajšci cieraz Pjawe adbita. Na zachodzie ad Assio lone silnaja ataka worahaŭ adbita kontratakaj.

ŽENIEWA. Pawodłuh słoŭ padarožnikaŭ, wialikšyje francuskije miesty ŭtracili francuski charakter. U miastoch Bordo, Tułon, Tuluza, Lion, Hawr pierewažywajuć ludzi, panajechaŭšyje z usich kancoŭ świetu. U Marseli „kolornyje“ ludzi stanowiać bolšaść prachodžych na wulicach. Nia hledziačy na wielmi ciažkije straty francuskaha narodu ŭ časie wajny, u Francii ciapier blizka na paŭtara miljona bolš žycharaŭ, čym było pierad wajnoj.

LONDON (Reŭter). 2.VII. U hmachu parlamentu siahońnia adkryłaśia konferencyja sajuznych parlamentaŭ. Prynimajuć učaście predstaŭniki Anhlii, Francii, Belhii, Hrecii, Italii, Rumynii, Portuhalii, Kitaju, Japonii i Złučenych Štataŭ. Konferencyja pasłała anhlickamu karalu zajawu, wyskazywajučy swaju niaźmiennuju pastanowu napružać swaje siły dziela ščaśliwaha kanca wajny.

BUKAREŠT. Rumynski parlament adnadušna pryniaŭ mirnuju ŭwahu ŭ trejcim čytańni. Pry abjaŭleńni rezultatu hałasawańnia maršałak parlamentu skazaŭ:

„Ciapier my prystupajem da pracy nad adbudowaj Rumyni».

BERLIN (W.T.B.) 2.VII. U Siarodziemnym mory našy padwodnyje łodki zatapili 4 parachody jomkaściu 15.000 tonn, a nawakoł Anhlii—17,000 tonn.

LONDON (Reŭter) 1.VII. Anhlickaje admiraĺciejstwa apawieščaje, što ŭ nočy na 25 červienia zatoplen adzin špitalny parachod jomkaściu 11.423 tonny. Pry hetym pahibli 234 asoby.

ABWIESTKI.

Drukowana u drukarni M. Kuchty. Wydawiectwo «Homan». Redaktar Jazep Saławiej.